

AB-Brüksel

Brüksel'de Bir Hafta

TUSİAD

2014 / 39

13 Ekim 2014

BU SAYIDA:

**AB - TÜRKİYE
GENİŞLEME POLİTİKASI:
ARNAVUTLUK
BOSNA HERSEK
MAKEDONYA
SİRBİSTAN
KOSOVA
KARADAĞ**

TUSİAD BUSINESSEUROPE ÜYESİDİR

AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU

İSTANBUL	tusiad@tusiad.org
ANKARA	ankoffice@tusiad.org
BRUSSELS	bxloffice@tusiad.org
BERLIN	berlinoffice@tusiad.org
PARIS	parisoffice@tusiad.org
BEIJING	tusiad.china@tusiad.org
WASHINGTON DC	usoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

13, AVENUE DES GAULOIS B-1040 BRUXELLES T: +32 2 736 4047

HAZIRLAYANLAR : Dilek İştar Ateş – Gamze Erdem Türkelli – Dilek Aydın

AB - Türkiye

- AB Komisyonu 2013 Ekim - 2014 Ekim dönemini kapsayan Türkiye İlerleme Raporu'nu 8 Ekim Çarşamba günü yayımladı. 2014 Türkiye İlerleme Raporu kapsamında tüm müzakere başlıklarına yönelik ayrıntılı değerlendirmelerin yanı sıra Katılım Ortaklığı Belgesi ve AB Komisyonu 2013 İlerleme Raporu ile karşılaştırmalı değerlendirmeleri içeren çalışmaya TÜSİAD Brüksel'de Bir Hafta bülteninin ekinde veya aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz:

<http://bit.ly/1wd65Y2>

Raporun temel bulguları AB Komisyonu basın bildirisinde şu şekilde ele alınmıştır:

► *Siyasi Kriterler:*

- Reform çalışmaları sürdürülmüştür.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ihlalinin önlenmesine ilişkin Eylem Planı Türkiye'nin AİHM içtihat hukukuyla yasal ve uygulamalar açısından uyumu için önemli bir adım olmuştur.
- Demokratikleşme paketinin uygulanmasına yönelik yasalar kabul edilmiştir.
- Kürt sorununun çözüm süreci devam etmiştir.
- Adalet ve ifade özgürlüğü alanındaki gelişmeler endişe verici olmuştur.
- Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Yasası ile ilgili değişiklikler, (değişikliklerin bir kısmı Anayasa Mahkemesi ve Danıştay tarafından iptal edilmiştir) görevden almalar ve görev değişiklikleri yargının bağımsızlığını zayıflatan endişe verici gelişmeler olmuştur.
- İnternet Yasası da dâhil olmak üzere ifade özgürlüğünü sınırlandıran yasalar kabul edilmiştir; ifade özgürlüğü uygulamada kısıtlanmıştır. Twitter ve YouTube'a toptan erişim yasakları getirilmiştir. Bu kararlar daha sonra Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir.
- Türk demokrasisi açısından temel konulara ilişkin yasaların yeterli danışma olmaksızın acele ile ele alınması endişe vericidir.

- Hukukun üstünlüğü ve temel haklar ile ilgili reformların Avrupa standartlarında olmasını sağlamak üzere etkin bir diyalog gerekmektedir.
- Sosyal medyaya erişim yasakları getirilmiştir.
- AB ve Türkiye arasında Geri Kabul Anlaşması imzalanmış ve yürürlüğe girmiştir. Vize diyalogu başlatılmıştır.
- Siyasi ortama kutuplaşma hakim olmuştur.
- Aralarında demokrasi ile ilgili temel konuları ilgilendiren bazı yasalar da olmak üzere hükümet tarafından önerilen yasaların çoğu parlamentoda yeterince tartışılmadan, paydaşlar ve sivil toplum ile danışmadan yasalaşmıştır.
- AB ile Türkiye'nin hukukun üstünlüğü konusunda daha yakın bir iletişim içinde olması gereklidir.
- 23. müzakere başlığı olan Yargı ve Temel Haklar ile 24. müzakere başlığı olan Adalet, Özgürlük ve Güvenlik ile ilgili açılış kriterlerinin mümkün olduğunca kısa sürede Türkiye'ye iletilmesi ve bu başlıkların müzakerelere açılması gereklidir.
- Türkiye Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Gözcüsü önderliğinde Kıbrıs sorununun çözümü müzakerelerini desteklemiştir.
- Türkiye Ek Protokol'den kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmemeye devam etmektedir.

► *Ekonomik Kriterler:*

- Türkiye işleyen bir piyasa ekonomisidir.
- 2012'deki yavaşlamadan (%2,2) sonra Türk ekonomisi 2013'te %4 büyümüştür.
- Sürekli artmakta olan iş gücü nedeniyle işsizlik oranı yükselmiştir.
- Cari açık yüksek seviyede olmaya devam etmektedir.
- Türk ekonomisinin yakın dönemdeki performansı yüksek potansiyelin yanı sıra ekonomide süregelen dengesizlikleri de gözler önüne sermektedir.
- Dış yatırım akışına bağlı oluşu Türk ekonomisini küresel risk algısına karşı kırılganlaştırmaktadır.

Bunun sonucunda da kurlarda dalgalanmalar olmakta ve ekonomik faaliyetlerde yüksek artış-azalma döngüsü devam etmektedir.

- Enflasyon göreceli olarak yüksek seyretmektedir.
- Uluslararası rekabetçiliğin güçlendirilmesi için orta ve uzun vadede mal, hizmet ve istihdam piyasalarının işleyişi yapısal reformlar gerçekleştirilerek güçlendirilmelidir.
- Bu reformlar yargı sistemi, idari kapasite, devlet yardımlarında saydamlık, açık, adil ve rekabetçi bir mal alımı sistemi ile desteklenmelidir.

► AB Mevzuatı:

- Türkiye'nin AB müktesebatına uyum çalışmaları devam etmiştir.
- Trans-Avrupa Ağları'nda, göç ve sığınma politikalarında ilerleme sağlanmıştır.
- İşyerinde sağlık ve güvenlik, iş yasası, sosyal politika ve istihdam, yargı ve temel haklar alanlarında ilerleme sağlanmalıdır.
- Türkiye'nin AB'ye üyelik müzakereleri 3 Ekim 2005'te başlamıştır.
- Müzakere başlıklarından 14'ü açılmış bir tanesi de geçici olarak kapatılmıştır. [İnternet bağlantısı için](#)

Genişleme Politikası

- AB Komisyonu Genişleme Politikası kapsamındaki ülkelerin AB müktesebatı ile uyum çalışmalarının değerlendirildiği ilerleme paketini açıkladı. Paket içeriğinde yer alan ilerleme raporlarındaki bulgular her bir ülke bazında aşağıda yer almaktadır:

Arnavutluk

AB Konseyi, Arnavutluk'un AB ile bütünleşme ve reform sürecinde kaydettiği ilerlemeyi temel alarak ülkenin aday ülke statüsünü 2014 yılında onaylamıştı. AB Komisyonu 2014 Arnavutluk İlerleme Raporu Arnavutluk'un hukukun üstünlüğü alanında uygulamakta olduğu reformlarla siyasi kriterleri yerine getirme konusunda kayda değer ilerleme

sağladığına dikkat çekmektedir. Ancak katılım müzakereleri sürecinin başlatılması için Arnavutluk'un kamu idaresi ve yargı reformu, yolsuzlukla ve organize suçlarla mücadele ve temel hakların korunması gibi anahtar alanlarda sürdürülebilir reformlar uygulamaya devam etmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

► Siyasi Kriterler:

- Arnavutluk Kopenhag kriterlerini yerine getirmek adına önemli gelişmeler kaydetmiştir.
- Arnavutluk Parlamentosu Avrupa Entegrasyonu önergesini kabul etmiş, yanı sıra özellikle organize suçlar ve yolsuzlukla mücadele alanında AB ile uyum sürecini destekleyecek bir dizi yasayı onaylamıştır.
- Kamu Hizmeti Yasası ve ilgili uygulama mevzuatının yürürlüğe girmesiyle kamu idaresi reformları devam etmiştir.
- Yargı sisteminin bağımsızlığını, hesap verebilirliğini ve saydamlığını güçlendirmek adına Venedik Komisyonu ile birlikte çalışılmaya başlanmış, yargı reformları gerçekleştirilmiştir. Yargı sisteminin hesap verebilirliği ve saydamlığı hâkim ve savcılarının dokunulmazlığına ilişkin yasal düzenlemelerle artırılmıştır.
- Yolsuzlukla mücadele alanında kurumsal ve yasal çerçeve güçlendirilmiştir.
- Organize suçlarla mücadele alanında önemli reformlar hayata geçirilmiş, uyuşturucu madde kaçakçılığı ve insan kaçakçılığı gibi konular başta olmak üzere çeşitli alanlarda istikrarlı eylemlerle olumlu sonuçlar elde edilmiştir.
- Geçtiğimiz aylarda parlamentoda gözlemlenen siyasi gerilimin giderilmesi ve reform sürecinin iktidar ve muhalefet arasında güçlü bir siyasi diyalog ile sürdürülmesi gerekmektedir.
- Siyasi kriterlerin tam olarak yerine getirilmesi için hukukun üstünlüğü, temel hakların korunması, yargı ve kamu idaresi, yolsuzluk ve organize suçlarla mücadele öncelikli alanlar olmak üzere reform çalışmalarının istikrarlı bir şekilde devam etmesi gerekmektedir.

- Romanların ve sosyal bakımdan korunmaya muhtaç grupların sosyal katılımı ve korunması için tedbirler benimsenmelidir.

► Ekonomik Kriterler:

- Makroekonomik istikrar korunmuş ve işleyen bir pazar ekonomisinin oluşması yolunda ilerlemeler kaydedilmiştir.
- Ekonominin AB içerisindeki rekabet baskısı ve piyasa güçleri ile baş edebilme kapasitesi yapısal reformların hızlandırılması halinde orta vadede gerekli seviyeye ulaşacaktır.
- Bütçe açığı ve kamu borçları artmıştır. Yüksek kamu borçlarını azaltmak için mali konsolidasyon çalışmaları yürütülürken, ekonomik büyümeyi destekleyecek harcamaların devamlılığı sağlanmalıdır. Bu bağlamda enerji sektöründe reformların yanı sıra vergi ve emeklilik sistemi reformları uygulanmalıdır.
- Ekonomik büyüme yavaşlamıştır ve cari açık rekabetçiliğin zayıflığına işaret eder şekilde yüksek seviyelerde takip etmektedir. Yatırım için daha iyi şartların sağlanması ve ürün çeşitliliğinin artırılması gereklidir.
- Hukukun üstünlüğünün güvence altına alınması, yolsuzlukla mücadele çalışmalarının devam etmesi ve fikri mülkiyet hakları alanındaki belirsizliklerin yasal ve denetleme çerçevelerinin güçlendirilmesiyle giderilmesi gerekmektedir.
- Eğitim ve mesleki eğitimin işgücü piyasalarında ihtiyaç duyulan vasıfları destekleyecek şekilde gelişimini sağlayacak reform çalışmaları yürütülmelidir.

► AB Mevzuatı:

- Arnavutluk yeni döneme yönelik Avrupa Entegrasyonu için Ulusal Plan'ı (2014-2020) kabul etmiştir, ancak mevzuat uyumu ve AB standartlarına uyum yönünde üyelik için gereken seviyeye ulaşmak adına kaydedilen gelişmeler zayıf kalmıştır.

- Özellikle fikri mülkiyet hakları, enerji, çevrenin korunması, ulaşım, gıda güvenliği, tüketicilerin ve sağlığın korunması alanlarında AB mevzuatıyla uyum için hazırlıkların hızlandırılması gerekmektedir.
- İdari kapasiteyi güçlendirmenin yanı sıra saydamlığı ve hesap verebilirliği artırmak için uzun vadede sürdürülebilir çabalar gerekmektedir. [İnternet bağlantısı için](#)

Bosna Hersek

► Siyasi Kriterler:

Bu alan hususunda çok sınırlı bir ilerleme kaydedilmiştir. Bölgedeki diğer ülkeler Avrupa ile bütünleşme sürecinde kararlılıkla ilerlerken, Bosna Hersek süregelen durağanlığın üstesinden gelememektedir. Bu durum büyük ölçüde siyasi irade eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Hükümetin bütün kademelerde işleyen ve etkin bir siyasi kurum yapısına ve AB ile ilgili hususlarda iyi işleyen bir koordinasyon mekanizmasına ihtiyacı bulunmaktadır.

2014'ün başlarındaki toplumsal protestolarda da göz önüne serildiği gibi vatandaşların sosyo-ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması ve özellikle de çok yüksek seviyede olan genç işsizliği ile mücadele edilmesi hükümetin her kademesinde öncelikli konu olarak belirlenmelidir. AB Komisyonu, bu protestolara cevap olarak, odak noktasının reformlara ve vatandaşları doğrudan ilgilendiren konulara kaydırılması amacıyla üç girişim başlatmıştır. AB-Bosna Yapılandırılmış Adalet Diyaloğu hukukun üstünlüğü ile ilgili konuları genişletmiştir. AB tarafından finanse edilen projelerin uygulanmasını hızlandırmak için ortak bir AB-Bosna Çalışma Grubu kurulmuş ve ekonomik yönetişimin güçlendirilmesine odaklanmıştır.

- 24 Temmuz'da sunulan "Büyüme ve İstihdam Sözleşmesi", ekonomik reformların ve AB'nin 2015'te oluşturulmasını beklediği Ulusal Ekonomi Reform Programı'nın temelini oluşturmalıdır.
- Hırvatistan'ın AB'ye katılımı da göz önünde bulundurularak, iki ülke arasındaki ticaretin

işlerliği açısından Bosna Hersek'in İstikrar ve Ortaklık Anlaşması'nın ticaret ile ilgili bölümünün öncelikli bir şekilde kabul etmesi beklenmektedir.

- Kurumların işlerliği ve sürdürülebilirliğinin sağlanması yönünde hiçbir somut ilerleme olmamıştır.
- Bosna Hersek Parlamenterler Meclisi, AB ile ilgili mevzuatın kabulü konusunda çok sınırlı ilerleme kaydetmiştir.
- Siyasi ve etnik anlaşmazlıklar meclislerin çalışmalarını olumsuz etkilemiştir.
- AB Komisyonu'nun kolaylaştırma çabalarına rağmen, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) Sejdic-Finci davası ile ilgili kararı uygulanmamıştır. AİHM kararının uygulanmaması durumunda ülke uluslararası taahhüdünü ihlal eder durumda olacaktır.
- Kamu yönetimi ve kapasitesinin geliştirilmesi konusundaki reformlarda çok sınırlı ilerleme kaydedilmiştir.
- Yargı sistemi alanında sınırlı ilerlemeler kaydedilmiştir. "Yapılandırılmış Diyalog" önemli bir platform olmaya devam etmiştir.
- Medya üzerindeki siyasi ve mali baskılar ile gazeteci ve editörlere yönelik tehditler ciddi endişeye yol açmaktadır.
- Nefret söylemleri vakalarının etkin bir şekilde incelenmesi ve LGBT kişilere yönelik ayrımcılık ve şiddet önlenmelidir.

► *Ekonomik Kriterler:*

2013 yılında ekonomi iyileşmiş ve %1,5 büyümeye ulaşmıştır. Fakat bu toparlanma 2014'ün ilk yarısında yavaşlamış ve Mayıs ayında yaşanan selden ötürü kısa dönemli büyüme durmuştur. AB konularında etkin bir eşgüdüm mekanizmasının eksikliği mali yardımın seviyesi de dâhil olmak üzere AB ile ilgili meselelerde ülkenin AB ile etkileşimini etkilemeye devam etmektedir. Ulaştırma, enerji ve çevre gibi ülke çapındaki stratejik alanlarda yardım için gerekli olan önkoşullar henüz kabul edilmemiştir.

- İşleyen pazar ekonomisi olma kriterini karşılama alanında sınırlı bir ilerleme kaydedilmiştir.
- Hizmet sunumu ve istihdama erişimi etkileyen yolsuzluğun azaltılmasına yönelik reformlar konusunda sınırlı bir ilerleme kaydedilmiştir.
- İşsizlik yüksek oranda devam etmektedir.
- Kamu maliyesi kalitesi düşük kalmıştır.
- Kamu harcamalarının düşük verimliliği endişe konusu olmaktadır.
- Kamu işletmelerinin ekonomideki payı yüksek kalmaya devam etmektedir.
- Özelleştirme çalışmalarına yeniden başlanmalıdır.
- KOBİ'lere yönelik iyileştirme çabalarına karşın ekonomi ve maliye politikaları zayıf kalmakta, bu nedenle de reformlar ülke çapına yayılamamaktadır.
- Kamu sektörünün büyüklüğü, verimsizliği ve yetkilerin çakışması maliyenin sürdürülebilirliği karşısında risk yaratmaya devam etmektedir.
- Yargı ve hukuk sisteminin yetersizliği uygulama kapasitesini etkilemekte, yatırım kararlarını engellemekte ve yolsuzluk kaynağı olmaya devam etmektedir.

► *AB Mevzuatı:*

Siyasi destek eksikliği, AB meselelerinde ve iç yetki anlaşmazlıklarında işleyen bir mekanizma olmaması, birçok sektörde AB mevzuatı ve standartlarına yaklaşılması konusunda sınırlı ilerleme kaydedilmesine yol açmaktadır. Ülke çapında bir stratejinin olmaması, bir dizi alandaki reformların ilerlemesine engel olmuştur. Tarım ve kırsal kalkınma, gıda güvenliği, hayvancılık, bitki sağlığı politikası ve balıkçılık alanlarındaki AB gerekliliklerinin uygulanma eksikliği, bu mal ve hayvansal gıdaların AB'ye ihracında engel oluşturmaya devam etmektedir. Enerji Topluluğu Şartı çerçevesinde doğal gaz ile ilgili yükümlülükler alanında sürekli ve ciddi ihlaller bulunmaktadır.

[İnternet bağlantısı için](#)

Makedonya

Makedonya AB ile İstikrar ve Ortaklık Anlaşması imzalayan ilk ülkedir ve 2005 yılından bu yana AB aday ülkesidir. İstikrar ve Ortaklık Anlaşması 2014'te onuncu yılını doldurmuştur. AB Komisyonu 2009'dan bu yana ortaklık kapsamında ikinci aşamaya geçilmesini önermektedir.

AB Komisyonu 2014 Makedonya İlerleme Raporu'na göre katılım süreci çıkmaza girmiştir. AB Komisyonu altı yıldır tekrar ettiği üzere müzakere sürecinin başlatılmasını önermektedir, ancak aynı zamanda geçtiğimiz yıl gözlemlenen geri adımlardan üzüntü duyulduğu not edilmektedir.

► *Siyasi Kriterler:*

- Makedonya AB üyeliği için ön görülen siyasi kriterleri yeterli düzeyde yerine getirmeye devam etmiştir.
- Yargı reformlarının önemli bir bölümü tamamlanmıştır ve genel olarak katılım sürecinde sağlanması gereken uyum seviyesi yüksektir.
- Öte yandan kilit reform alanlarında 2014'te yaşanan gerileme süreçte ciddi zorluklar olduğuna işaret etmektedir.
- Siyasi alanda gözlemlenen bölünme, devlet kurumlarının siyasallaşması, seçim döneminde yayınlarda da tespit edildiği üzere Hükümetin medya üzerindeki artan hâkimiyeti gibi gelişmeler endişe yaratmaktadır.
- Reform çalışmalarında bu konuların yanı sıra mahkemelerin bağımsızlığı ve yeterliliği, ayrım gözetmeyen bir yargı sistemi oluşturulması konularına odaklanılması gerekmektedir.
- Farklı etnik kökene sahip topluluklar arasında güven inşasına yönelik çalışmalar yürütülerek topluluklar arasındaki sorunları ele almak üzere tedbirler geliştirilmelidir. Ohrid Çerçeve Anlaşması'nın gözden geçirilmesi çalışmalarının tamamlanması ve Anlaşma'da bulunan önerilerin uygulanması bu çerçeveye dâhildir.

- Makedonya bölgesel işbirliği çalışmalarına katılmakta ve komşularıyla ikili ilişkilerini geliştirmeye devam etmektedir.
- İsim sorunu Yunanistan ile ilişkileri olumsuz yönde etkilemeye devam etmektedir. Birleşmiş Milletler himayesi altında isim sorununa müzakereye dayanan ve karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüm bulunması da dâhil olmak üzere iyi komşuluk ilişkilerinin devamlılığı esas unsurlardandır.

► *Ekonomik Kriterler:*

- 2013 yılında ekonomik toparlanma süreci devam etmiş ve mali istikrar korunmuştur.
- Öte yandan özellikle genç nüfus arasında işsizlik yüksek seviyelerde seyretmeye devam etmiştir.
- Mali disiplin ve hükümet harcamalarının kalitesi ve saydamlığı açısından gerileme yaşanmıştır.
- İşleyen bir pazar ekonomisi kurulması açısından ülke ileri düzeydedir ve bu alanda daha fazla ilerleme sağlanmıştır.
- Ekonominin AB içerisindeki rekabet baskısı ve piyasa güçleri ile baş edebilme kapasitesinin güçlendirilmesi için orta vadede yapısal reformların uygulanması gerekmektedir. Kamu maliyesi yönetimi, çok yıllık bütçe ve stratejik planlama konularının bu kapsamda ele alınması gerekmektedir.
- Ekonomik büyüme ve istihdam artışı büyük oranda özel sektörün gelişimine bağlıdır. Dolayısıyla finansmana erişim dâhil olmak üzere iş yapma ortamının iyileştirilmesi gerekmektedir.

► *AB Mevzuatı:*

- Makedonya AB ile AB mevzuatının kapsadığı alanların tümünde geniş kapsamlı işbirliği çalışmaları yürütmektedir.
- Makedonya AB mevzuatını benimsemiştir ve AB mevzuatı, politikaları ve idari kapasitesi ile uyum ileri seviyeye ulaşmıştır. Bu gelişmeler AB ile

üyelik müzakereleri sürecinde bir sonraki aşamaya geçilmesi için yeterlidir.

- Önümüzdeki dönemde uygulama sürecinin etkin bir şekilde yürütülmesi için idari kapasite ve eşgüdümüne odaklanılması gerekmektedir.
- Bölgesel politika, çevre ve iklim değişikliği, eğitim ve sosyal politika alanlarında yasal düzenleme çerçevesine yönelik çalışmalar yürütülmelidir.
- Kamu mali denetimi güçlendirilerek kamu idaresinin farklı seviyelerinde geliştirilmesi gerekmektedir. [İnternet bağlantısı için](#)

Sırbistan

Müzakerelere Mart 2014'te başlanmıştır. Mart ayındaki seçimlerden sonra iktidara gelen hükümet AB üyeliğinde kararlı olduklarını vurgulamıştır. Tarama sürecine devam edilmektedir; halihazırda 35 başlıktan 24'ünde tarama tamamlanmıştır.

► *Siyasi Kriterler:*

- Sırbistan siyasi kriterleri yeterince karşılamaktadır. İlk olarak hukukun üstünlüğü, ifade özgürlüğü, kamu idaresi ve ekonomi yönetimi reformlarının tam anlamıyla gerçekleştirilmesi gereklidir.
- Erken genel seçimler Mart ayında saydam bir şekilde gerçekleşmiştir.
- Hükümeti AB sürecini desteklemekte, aktif bir şekilde müzakerelere hazır olduğunu göstermektedir.
- Süreç boyunca müzakerelerin kapsayıcılığını güvence altına almak, parlamento ve sivil toplumun katılımını sağlamak için mekanizmalar oluşturulmuştur.
- Devletin medya sahipliğinden çekilmesiyle ilgili yasa da dahil olmak üzere etkin bir kamu yönetimi ve mali yönetim için adımlar atılmıştır.
- Belgrad'ta 28 Eylül'deki "Onur Geçiti"nin herhangi bir olay olmadan gerçekleştirilmesi insan haklarının etkin bir şekilde gözetildiğini gösteren önemli bir aşama olmuştur.

- Anayasa reformlarının müzakerelerin ilk aşamasında gerçekleştirilmesi önemlidir.
- Bağımsız idari makamların bağımsızlığı güvence altına alınmalı, bu kurumların kararlarına uyulmalıdır.
- 2013-2018 yolsuzlukla mücadele ve adalet stratejisinin uygulanması ilk aşamalarındadır; izleme ve eşgüdüm mekanizmaları ile desteklenmelidir.
- Sırbistan bölgesel işbirliğinde olumlu bir rol oynamaya devam etmiş, Kosova ile ilişkilerin normalleştirilmesi için çaba göstermiştir.

► *Ekonomik Kriterler:*

- Mayıs ayında meydana gelen sel baskını mali durumu daha da kötüleştirmiştir. Sırbistan bölgesel işbirliği taahhütlerine bağlı kalarak Kosova ile ilişkilerini normalleştirmeli ve diyalog sonrasında gerçekleştirilen anlaşmaları uygulamaya koymalıdır.
- Sırbistan ekonomisi 2013 yılında %2,5 büyümüştür. İhracat artmaya devam etmiştir. İç talepte ise azalma meydana gelmiştir.
- İşsizlik oranı %20 ile yüksek seyretmeye devam etmiştir.
- Önemli bir bütçe açığı bulunmaktadır.
- Geri ödenmemiş krediler ekonomiyi olumsuz etkilemektedir.
- Ekonomi reformları ciddi bir anlayışla ele alınmaya başlanmış, istihdam, özelleştirme, iflas, ücretler ve emeklilik ile ilgili yeni yasalar kabul edilmiştir.
- Vergi toplama çalışmalarında gelişme sağlanmıştır.
- Yapısal reformların birçoğu tamamlanmamıştır.
- Eğitim sistemi daha etkin bir hale getirilmelidir.
- Kamu işletmeleri yeniden yapılandırılmalı, özelleştirme çalışmalarında ilerleme sağlanmalı, iş yapabilme ortamı geliştirilmelidir.

► AB Mevzuatı:

- Sırbistan 2014-2018 ulusal planı kapsamında AB müktesebatına uyumda ilerleme kaydetmiş ve İstikrar ve Ortaklık Anlaşması altındaki yükümlülüklerini yerine getirmeye devam etmiştir.
- Reform uygulamalarının etkin bir şekilde devam edebilmesi için insan ve mali kaynakların yeterli dağıtılması gereklidir.
- Özellikle enerji alanında müktesebata uyum sağlanmalıdır.
- Çevre, iklim değişikliği, devlet yardımları, sağlık, sosyal güvenlik ve sığınma politikaları konularında müktesebata uyum için çaba gösterilmelidir.
- Sırbistan üyelik anına kadar, güvenlik ve dış politika alanındaki tutum ve politikalarını AB'ye uyumlu hale getirmelidir. [Internet bağlantısı için](#)

Kosova

AB Komisyonu 2014 yılında Kosova ile AB ilişkilerinde dönüm noktasına varıldığını belirtmektedir. Uzun müzakereler sonrasında Temmuz ayında AB ve Kosova arasında İstikrar ve ortaklık Anlaşması imzalanmıştır.

► Siyasi Kriterler:

- Kosova makamları AB'ye entegrasyon sürecini gündemde tutma ve eşgüdümü sağlama konularında başarılı olmuştur.
- Hukukun üstünlüğü alanında AB yetkilileri ve EULEX ile işbirliği devam etmiştir.
- AB misyonunun görev süresinin yenilenmesi için çaba gösterilmiş ve özel Araştırma Görev Gücü'nün ileri sürdüğü davaları incelemek için özel bir mahkeme kurulmuştur.
- Önemli yasalarda yapılan değişikliklerin hayata geçirilmesi gereklidir.
- AB ile Vize serbestisi diyalogunda ilerleme sağlanmıştır.

- Yolsuzluk ve örgütlü suçlarla mücadele, yargı bağımsızlığının geliştirilmesi alanlarında daha fazla çaba gösterilmelidir.
- Mahkemelerin işleyişinin güvence altına alınması için atamaların zamanlı yapılması gereklidir.
- Kuzeydeki dört belediye de dahil olmak üzere yerel ve genel seçimler başarılı bir şekilde yapılmıştır.
- Yeni hükümetin kurulamamış olması olumsuz bir gelişmedir; kurulacak yeni hükümetin bir seçim reformu ve kamu idaresi reformu gibi alanları ele alması gereklidir.
- Kosovalılar özgür medyaya erişimleri olmasını beklemektedir; inanç ve etnik kökenleri temelinde ayrımcılığa maruz kalmak istememektedir.

► Ekonomik Kriterler:

- Kosova işleyen piyasa ekonomisi kriterini karşılama konusunda sınırlı bir ilerleme sağlamıştır.
- Uzun dönemde rekabet baskısına karşı koyabilmek ve yapısal güçlüklerle baş edebilmek için çaba gösterilmelidir.
- Seçim öncesi artan harcama kalemleri (ücret artışları, vb) mali politikaların güvenilirliğini ve saydamlığını olumsuz etkilemiştir.
- Mali kurallara uyulması önemlidir; mali öngörülebilirliğin artırılması önceliklendirilmelidir.
- Ulaşım sektöründeki yatırımlar gibi büyük altyapı yatırımları ile ilgili kararlar maliyet-kar analizine tabi tutulmalıdır.
- Kosovalılar daha iyi ekonomi ve yaşam koşulları beklentisi içindedir. Bu nedenle yeni hükümetin ekonomi ile ilgili yapısal reformları ele alması ve istihdam yaratıcı önlemlere yoğunlaşması gerekecektir.

► AB Mevzuatı:

- Kosova'daki kurumlar siyasi öncelikler ile ilgili çalışmaları tamamlama örnekleri göstermiştir.

Vize serbestisi diyalogu, İstikrar ve ortaklık Anlaşması müzakerelerinin tamamlanması ve Sırbistan ile müzakereler bu alanla ilgili örneklerdir.

- Bu başarıların sektörel öncelikleri hedefleyerek tarım, enerji, ulaşım ve çevre gibi alanlarda da kaydedilmesi gereklidir.
- İstikrar ve ortaklık Anlaşması'nın uygulanması için rekabet, fikri mülkiyet hakları ve kamu mal alımları alanlarında müzakerelerin başlaması gerekecektir.
- Kosova rekabet kurumunun bağımsızlığını ve etkin çalışmasını güvence altına almalıdır.
- Yerel düzeyde mal alımı süreçleri saydam olmalıdır.
- Yabancılar mülk satışı ile ilgili yasaklar ortadan kaldırılmalıdır.
- Gıda ve veterinerlik standartlarının yükseltilmesi alanında merkezi kuruma denetçilerin atamalarının yapılması önemlidir.
- Kosova A enerji santralinin durdurulması ile ilgili hazırlıklar daha etkin bir şekilde sürdürülmelidir.

[İnternet bağlantısı için](#)

Karadağ

► *Siyasi Kriterler:*

- Karadağ siyasi kriterleri yeterli düzeyde karşılamaya devam etmektedir.
- Raporlama döneminde seçimler gerçekleştirilmiş, seçimlerle ilgili işlemlerden bazılarında hatalar olduğuna dair iddialar bulunmaktadır.
- Bu iddiaların ilgili makamlar tarafından araştırılması gereklidir.
- Siyasi ortamda yaşanan kutuplaşmalar nedeniyle bazı belediyelerde yeni yönetimin kurulmasında gecikmeler meydana gelmiştir.
- Yeni seçim yasası Şubat ve Mart aylarında kabul edilmiştir. Yasada AGİT'in bazı önerilerine yer verilmiştir.

- Siyasi partilerin kendi amaçları için kamu kaynaklarını suistimal ettiklerine dair iddialara ilişkin yasal sürecin devam ettirilmesi gereklidir.
- AB, hukukun üstünlüğü başlığıyla ilgili olarak eylem planında da yer alan 84 kıstas belirlemiştir.
- Eylem planının uygulanması ve bu kıstasların ele alınması müzakere sürecinin ilerlemesi konusunda belirleyici olacaktır.
- LGBTİ bireylerin hakları ve korunması alanında önemli adımlar atılmıştır. Ancak LGBTİ bireylere yönelik saldırılar devam etmektedir. Bu kişilere yönelik düşmanlık toplumda yaygın şekilde mevcuttur.
- Podgorica'daki ilk "Onur Geçi" 2Ekim 2013'te gerçekleştirilmiştir. herhangi bir olay olmadan gerçekleştirilmesi insan haklarının etkin bir şekilde gözetildiğini gösteren önemli bir aşama olmuştur

► *Ekonomik Kriterler:*

- Makroekonomik istikrar kapsamlı bir şekilde sağlanmıştır.
- Ekonomi resesyondan büyüme eğilimine dönmüştür; 2013'te %3,3 büyüme gerçekleşmiştir.
- Cari açık 2013'te azalmış ve GSYH'nin %14,6'sına inmiştir. (önceki yıl %18,7) Azalma bir önceki yıla göre ithalattaki azalmadan kaynaklanmıştır.
- İşsizlik yüksek oranda seyretmektedir. Özellikle genç nüfusta işsizlik yüksek düzeydedir.

► *AB Mevzuatı:*

- Karadağ AB müktesebatı ile uyum sürecine devam etmiştir.
- Karadağ'da idari kapasitenin sınırlı düzeyde olması AB müktesebatına uyum çalışmaları ile ilgili birçok alanda güçlük oluşturmaktadır. [İnternet bağlantısı için](#)

BRÜKSEL'DE GELECEK AY

AB Kurumları

- 9-10 Ekim, İşleri Bakanlar Konseyi
- 20 Ekim, Dışışleri Bakanlar Konseyi
- 21 Ekim, Genel İşler Bakanlar Konseyi
- 28 Ekim, Çevre Bakanları Konseyi

Konferanslar

- 30 Eylül, *"Who holds the power in the new European Parliament and why?"* CEPS, www.ceps.eu
 - 6 Ekim, *"Can Georgia survive against the Russian bear?"*, EPC, www.epc.eu
 - 7 Ekim, *"Intra-EU labour mobility - Where do we stand and where do they go?"* CEPS, www.ceps.eu
 - 9 Ekim, *"State of Europe: A new action plan for Europe"*, Friends of Europe, www.friendsofeurope.org
-